

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

PL. ÚS 18/97

Ústavný súd Slovenskej republiky v pléne zloženom z predsedu JUDr. Milana Čiča a zo sudcov JUDr. Júliusa Černáka, JUDr. Anny Danielčákovej, JUDr. Ľubomíra Dobríka, JUDr. Jána Klučku, JUDr. Viery Mrázovej, JUDr. Štefana Ogurčáka, JUDr. Richarda Rapanta a JUDr. Tibora Šafárika na verejnom zasadnutí 28. mája 1998 prerokoval návrh skupiny 32 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky, zastúpenej komerčným právnikom JUDr. Eduardom Báránym, proti Národnej rade Slovenskej republiky, vo veci súladu § 6 ods. 1 písm. i) a § 10 ods. 1 v časti „alebo ak osoba, ktorá podlieha brannej povinnosti podala vyhlásenie o odmietnutí základnej (náhradnej) služby alebo vojenského cvičenia“ zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 246/1993 Z. z. o zbraniach a streľive v znení neskorších predpisov s čl. 25 ods. 2 v spojení s čl. 12 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky a 28. mája 1998 takto

r o z h o d o l :

Ustanovenie § 6 ods. 1 písm. i) a § 10 ods. 1 v časti „alebo ak osoba, ktorá podlieha brannej povinnosti podala vyhlásenie o odmietnutí základnej (náhradnej) služby alebo vojenského cvičenia“ zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 246/1993 Z. z. o

zbraniach a strelive v znení neskorších predpisov nie je v súlade s čl. 25 ods. 2 v spojení s čl. 12 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky.

Dňom vyhlásenia tohto nálezu v Zbierke zákonov Slovenskej republiky stráca ustanovenie § 6 ods. 1 písm. i) a § 10 ods. 1 v časti „alebo ak osoba, ktorá podlieha brannej povinnosti podala vyhlásenie o odmietnutí základnej (náhradnej) služby alebo vojenského cvičenia“ zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 246/1993 Z. z. o zbraniach a strelive v znení neskorších predpisov účinnosť. Ak Národná rada Slovenskej republiky neuvedie citované ustanovenia zákona do súladu s Ústavou Slovenskej republiky, strácajú po šiestich mesiacoch od vyhlásenia tohto nálezu v Zbierke zákonov Slovenskej republiky platnosť.

O d ô v o d n e n i e :

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bol 1. decembra 1997 doručený návrh skupiny 32 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „navrhovateľ“), zastúpenej komerčným právnikom JUDr. Eduardom Báránym, Bratislava, Sládkovičova 9, na vyslovenie nesúladu § 6 ods. 1 písm. i) a § 10 ods. 1 v časti „alebo ak osoba, ktorá podlieha brannej povinnosti podala vyhlásenie o odmietnutí základnej (náhradnej) služby alebo vojenského cvičenia“ zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 246/1993 Z. z. o zbraniach a strelive v znení neskorších predpisov s čl. 25 ods. 2 v spojení s čl. 12 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky. Keďže návrh spĺňal všetky zákonom predpísané náležitosti a ústavný súd nezistil dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. v znení zákona č. 293/1995 Z. z., bol 11. decembra 1997 prijatý na ďalšie konanie.

Navrhovateľ vo svojom návrhu uviedol, že:

„1. Zákon NR SR č. 246/1993 Z. z. o zbraniach a strelive v platnom znení zakladá pre fyzickú osobu subjektívne právo, aby jej po splnení v ňom stanovených podmienok bol vydaný zbrojný preukaz. Svedčia o tom formulácie - § 6 ods. 1 „Policajný útvar vydá

zbrojný preukaz fyzickej osobe, ktorá...“ a § 6 ods. 2 „Ak fyzická osoba, ktorá spĺňa podmienky ustanovené v odseku 1 písm. c) až i)... vydá jej policajný útvar zbrojný preukaz...“ Použitie formulácie typu „vydá“, zakladá pre policajný útvar povinnosť, aby fyzickej osobe, ktorá splnila zákonom stanovené podmienky, vydal zbrojný preukaz. Policajný útvar má zisťovať, či boli splnené zákonné podmienky, ale nemá priestor pre správnu úvahu. Povinnosti policajného útvaru zodpovedá subjektívne právo fyzickej osoby na vydanie zbrojného preukazu.

2. Nadobudnutie tohoto subjektívneho práva viaže zákon o zbraniach a strelive na splnenie viacerých podmienok (§ 6, ods. 1). Zákon NR SR č. 284/1995 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon NR SR č. 246/1993 Z. z. o zbraniach a strelive rozšíril ich výpočet o ďalšiu spočívajúcu v tom, že fyzická osoba „...preukázala, že nepodala vyhlásenie o odmietnutí základnej (náhradnej) služby alebo vojenského cvičenia, ak podlieha brannej povinnosti.“ (§ 6, ods. 1, písm. i) zák. č. 246/1993 Z. z. o zbraniach a strelive v platnom znení).

3. Podľa § 10, ods. 1 zákona NR SR č. 246/1993 Z. z. o zbraniach a strelive v platnom znení rozhodne policajný útvar o odňatí zbrojného preukazu fyzickej osobe z v ňom vymenovaných dôvodov, ktoré sú formulované tak, že dôvodom na odňatie zbrojného preukazu je, že fyzická osoba prestala spĺňať podmienky na jeho nadobudnutie (§ 6, ods. 1 zákona NR SR č. 246/1993 Z. z. o zbraniach a strelive v platnom znení). Keďže je vydanie zbrojného preukazu po splnení zákonom stanovených podmienok subjektívnym právom a zákon neumožňuje odňať zbrojný preukaz kým fyzická osoba spĺňa podmienky pre jeho vydanie, tak je i držba zbrojného preukazu subjektívnym právom. Svedčí tomu i formulácia dôvodov pre jeho odňatie spočívajúcich v tom, že fyzická osoba prestala spĺňať podmienky na jeho vydanie. Fyzická osoba teda má subjektívne právo na zbrojný preukaz, kým spĺňa zákonné podmienky. Odňatie zbrojného preukazu teda znamená ujmu na právach.

4. Zákon NR SR č. 284/1995 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon NR SR č. 246/1993 Z. z. o zbraniach a strelive rozšíril dôvody pre odňatie zbrojného preukazu o ďalší spočívajúci v tom, že „...osoba, ktorá podlieha brannej povinnosti, podala vyhlásenie o

odmietnutí základnej (náhradnej) služby alebo vojenského cvičenia.“ (§ 10, ods. 1 zákona NR SR č. 246/1993 Z. z. o zbraňoch a streľive v platnom znení).

5. Písomným vyhlásením uplatňuje odvedenec svoje právo odoprieť výkon základnej služby alebo náhradnej služby podľa § 2 ods. 1 zákona NR SR č. 207/1995 Z. z. o civilnej službe a o zmene a doplnení zákona SNR č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, zákona SNR č. 83/1991 Zb. o pôsobnosti orgánov Slovenskej republiky pri zabezpečovaní politiky zamestnanosti v znení neskorších predpisov a zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov, ktorý hovorí „Odvedenec môže odoprieť výkon základnej služby alebo náhradnej služby z dôvodov uvedených v § 1 ods. 1 písomným vyhlásením o odopretí výkonu základnej služby alebo náhradnej služby (ďalej len „vyhlásenie“). Zákon formuláciou „môže odoprieť“ chápe odopretie výkonu základnej služby alebo náhradnej služby ako subjektívne právo a stanovuje pre jeho uplatnenie jedinou formu písomného vyhlásenia. Zákon č. 207/1995 Z. z. vykonáva Čl. 25 ods. 2 Ústavy, ktorý znie „Nikoho nemožno nútiť, aby vykonával vojenskú službu, ak je to v rozpore s jeho svedomím alebo náboženským vyznaním. Podrobnosti ustanoví zákon.“ Právo nevykonávať vojenskú službu z dôvodov rozporu so svedomím alebo náboženským vyznaním je jedným zo základných ľudských práv, o čom svedčí aj zaradenie Čl. 25 do Druhej hlavy Ústavy, ktorá má názov Základné práva a slobody. Jedinou formou uplatnenia tohoto práva je podľa § 2 ods. 1 zákona č. 207/1995 Z. z. odopretie písomným vyhlásením.

6. Čl. 12. ods. 4 Ústavy znie: „Nikomú nesmie byť spôsobená ujma na právach preto, že uplatňuje svoje základné práva a slobody.“ Uplatnenie základných práv a slobôd, čiže práv a slobôd zakotvených v druhej hlave Ústavy a v Medzinárodných zmluvách o ľudských právach a základných slobodách, na ktoré sa vzťahuje Čl. 11 Ústavy nesmie spôsobiť ujmu na akýchkoľvek, teda nielen ústavných, ale i všetkých ostatných právach tomu, kto ich uplatňuje.

7. Rozpor narábania so zbraňami so svedomím alebo náboženským vyznaním je iba jedným z možných dôvodov pre rozpor výkonu vojenskej služby so svedomím alebo

náboženským vyznaním. Ďalšími môžu byť napríklad svedomím alebo náboženským vyznaním motivované odmietnutie akéhokoľvek násilia voči ľuďom alebo zabíjania ľudí z akýchkoľvek dôvodov, ktoré však nebráni v poľovníctve. Jedna z Cambridských encyklopédií charakterizuje pacifizmus slovami: „Doktrína odporu ku všetkým vojnám včítane občianskych. Jej najzjavnejšou črtou je osobný záväzok nezúčastňovať sa vojen, možno s výnimkou úlohy príslušníka nebojových jednotiek.“ (The Cambridge Paperback Encyclopedia, ed. by D. Crystal. Second Edition, Cambridge - New York - Melbourne, Cambridge University Press 1995, s. 643.). Občan hlásiaci sa k takto chápanému pacifizmu odmietne výkon vojenskej služby z dôvodov jej rozporu so svedomím, ale nemusí mať zábrany používať zbrane. Môže byť policajtom i poľovníkom.

Aj zákonodarca zjavne predpokladal, že rozpor výkonu vojenskej služby so svedomím alebo náboženským vyznaním môže spočívať v rôznych dôvodoch, keď uložil občanovi - odvedencovi uviesť vo vyhlásení o odopretí výkonu vojenskej služby, v čom tkvie rozpor výkonu vojenskej služby s jeho svedomím, resp. náboženským presvedčením (§ 2, ods. 3, písm. g) zákona NR SR č. 207/1995 Z. z. o civilnej bezpečnostnej službe a o zmene a doplnení zákona SNR č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, zákona SNR č. 83/1991 Zb. o pôsobnosti orgánov Slovenskej republiky pri zabezpečovaní politiky zamestnanosti v znení neskorších predpisov a zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov). Takáto povinnosť by nemala zmysel, ak by rozpor výkonu vojenskej služby so svedomím alebo náboženským vyznaním mohol podľa mienky zákonodarcu spočívať len v rozpore narábania so zbraňami so svedomím alebo náboženským vyznaním.

Odmietnutie výkonu vojenskej služby z dôvodov jej rozporu so svedomím alebo náboženským vyznaním teda nie je odmietnutím narábať so zbraňami v spoločenskom záujme, ale len odmietnutím určitého druhu služby. Spoločnosti nevznikne žiadna ujma, ak sa umožní získať zbrojný preukaz osobám, ktoré odmietli výkon vojenskej služby z dôvodov jej rozporu so svedomím alebo náboženským vyznaním. Opačný postup v

súčasnosti znamená trestanie, čiže ujmu na právach za uplatnenie jedného zo základných práv priznaného čl. 25, ods. 2 Ústavy.

8. Odopretie výkonu základnej služby alebo náhradnej služby písomným vyhlásením (§ 2 ods. 1 zákona č. 207/1995 Z. z.) je jedinou zákonnou formou uplatnenia základného práva nevykonávať vojenskú službu z dôvodov rozporu so svedomím alebo náboženským vyznaním, ktorý môže spočívať aj v inom ako v odmietnutí narábať so zbraňami z dôvodov rozporu so svedomím alebo náboženským vyznaním. Vydanie zbrojného preukazu po splnení zákonom určených podmienok je podľa § 6 ods. 1 a 2 zákona NR SR č. 246/1993 Z. z. o zbraniach a streľive v platnom znení subjektívnym právom fyzickej osoby. Stanovenie nepodania vyhlásenia o odmietnutí základnej (náhradnej) služby alebo vojenského cvičenia, čiže neuplatnenia základného práva nevykonávať vojenskú službu z dôvodov rozporu so svedomím alebo náboženským vyznaním ako jednej z podmienok vydania zbrojného preukazu znamená, že získanie subjektívneho práva na vydanie zbrojného preukazu je podmienené neuplatnením základného (ústavného) práva. Ináč vyjadrené: Uplatnenie základného práva priznaného Čl. 25 ods. 2 Ústavy má za následok nemožnosť získať subjektívne právo na vydanie zbrojného preukazu, čiže vedie k ujme na právach. Preto nie je § 6, ods. 1, písm. i) zákona NR SR č. 246/1993 Z. z. o zbraniach a streľive v platnom znení v súlade s čl. 25, ods. 2 v spojení s čl. 12, ods. 4, Ústavy.

9. Jedinou zákonnou formou uplatnenia základného práva nevykonávať vojenskú službu z dôvodov rozporu so svedomím alebo náboženským vyznaním, ktorý môže spočívať aj v inom ako v odmietnutí narábania so zbraňami z dôvodov svedomia alebo náboženského presvedčenia, je odopretie výkonu základnej vojenskej služby alebo náhradnej služby písomným vyhlásením (§ 2, ods. 1 zákona NR SR č. 207/1995 Z. z.). Po dobu spĺňania zákonných podmienok pre vydanie zbrojného preukazu (§ 6, ods. 1 zákona NR SR č. 246/1993 Z. z. o zbraniach a streľive v platnom znení) a kým nenastanú dôvody pre jeho odňatie (§ 10, ods. 1 zákona NR SR č. 246/1993 Z. z. o zbraniach a streľive v platnom znení) má fyzická osoba subjektívne právo na zbrojný preukaz. Odňatie zbrojného preukazu je teda ujmu na právach. Stanovenie podania vyhlásenia o odmietnutí základnej (náhradnej) služby alebo vojenského cvičenia (§ 10, ods. 1 zákona NR SR č. 246/1993 Z. z.

o zbraniach a strelive v platnom znení), čiže uplatnenia základného práva nevykonávať službu z dôvodov rozporu so svedomím alebo náboženským vyznaním za jeden z dôvodov pre odňatie zbrojného preukazu znamená, že uplatnenie základného práva má za následok stratu iného subjektívneho práva. Ináč vyjadrené: Uplatnenie základného práva priznaného čl. 25, ods. 2 Ústavy má za následok stratu zbrojného preukazu, na ktorý má fyzická osoba po dobu splňania zákonných podmienok subjektívne právo, čiže vedie k ujme na právach. Preto nie je § 10, ods. 1 zákona NR SR č. 246/1993 Z. z. o zbraniach a strelive v platnom znení v časti „...alebo ak osoba, ktorá podlieha brannej povinnosti, podala vyhlásenie o odmietnutí základnej (náhradnej) služby alebo vojenského cvičenia.“ v súlade s čl. 25, ods. 2 v spojení s čl. 12 ods. 4 Ústavy.“

Na základe uvedených argumentov, obsiahnutých v písomnom návrhu a v podstate zopakovaných na ústnom pojednávaní pléna ústavného súdu navrhovateľ požiadal, aby ústavný súd vyniesol nález, v ktorom sa konštatuje: „§ 6, ods. 1, písm. i) a § 10, ods. 1, v časti „...alebo ak osoba, ktorá podlieha brannej povinnosti, podala vyhlásenie o odmietnutí základnej (náhradnej) služby alebo vojenského cvičenia.“ zákona NR SR č. 246/1993 Z. z. o zbraniach a strelive v platnom znení nie je v súlade s čl. 25 ods. 2 v spojení s čl. 12 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky.“ Na ústnom pojednávaní pléna ústavného súdu 28. mája 1998, právny zástupca navrhovateľa požiadal o rozšírenie pôvodného návrhu skupiny 32 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky, argumentujúc tým, že označené ustanovenia zákona o zbraniach a strelive sa ocitli v nesúlade aj s čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, konkrétne s ústavnou zásadou rovnosti ľudí v právach. Plénum ústavného súdu tomuto návrhu právneho zástupcu navrhovateľa vyhovel.

Na výzvu predsedu ústavného súdu Národná rada Slovenskej republiky 18. marca 1998 zaslala svoje písomné stanovisko k návrhu skupiny 32 poslancov, podľa ktorého: „Stav občana, ktorý odmietol vykonať vojenskú službu, je nemenný, obsahujúci natrvalo prejavenu vôľu povolanca nevykonať vojenskú (náhradnú) službu, a to po celý čas, ktorý predpokladá branný zákon. Ustanovenia § 6 ods. 1 písm. i) a v návrhu skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky označenej časti § 10 ods. 1 zákona č. 246/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov, nie sú v rozpore s čl. 12 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky. Z

dikcie tohto článku ústavy vyplýva, že nikomu nesmie byť spôsobená ujma na právach, teda na tom, čo je právne nárokovateľné, uplatňovaním základných práv a slobôd (v konkrétnom prípade uplatňovaním práva odmietnuť vykonať vojenskú službu). Právo (právny nárok) musí teda už existovať. Z ustanovenia § 6 ods. 1 citovaného zákona však nevyplýva priama existencia práva (právneho nároku) na vydanie zbrojného preukazu, ale toto právo vzniká až po splnení všetkých v ňom taxatívne vymenovaných podmienok. Ustanovenie § 6 ods. 1 písm. i) citovaného zákona je teda jednou z podmienok, splnenie ktorej spolu s ostatnými podmienkami je potrebné pre vznik práva (právneho nároku). Pretože právo (právny nárok) bez splnenia určených podmienok neexistuje, nemožno na ešte neexistujúce právo uplatňovať ustanovenie čl. 12 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, ktoré výslovne predpokladá existenciu práva.

S uvedeným sa možno stotožniť aj pokiaľ ide o označenú časť ustanovenia § 10 ods. 1 citovaného zákona. Príslušné ustanovenia citovaného zákona sú v súlade aj s čl. 13 Ústavy Slovenskej republiky.

Udelenie zbrojného preukazu sa môže viazať na určité podmienky, ktoré aj zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 246/1993 Z. z. o zbraniach a strelive v znení neskorších predpisov v záujme ochrany občanov upravuje. Povinnosť vykonať vojenskú (náhradnú) službu je vhodnou podmienkou na kvalifikované používanie príslušného druhu strelnej zbrane, so zreteľom na zvýšenie bezpečnosti života a zdravia a ochranu majetku osôb. Zo základných práv a slobôd nevyplýva všeobecný nárok na držanie a nosenie zbraní a streliva“.

Na ústnom pojednávaní pléna ústavného súdu 28. mája 1998 sa zúčastnil len právny zástupca navrhovateľa, ktorý vo svojom vystúpení požiadal o rozšírenie petitu návrhu skupiny poslancov v tom zmysle, aby ústavný súd vyslovil, že označené ustanovenia zákona o zbraniach a strelive sú v nesúlade aj s ústavnou zásadou rovnosti ľudí v právach obsiahnutou v čl. 12 ods. 1 ústavy. Právny zástupca navrhovateľa toto rozšírenie zdôvodnil tým, že: „Článok 12 ods. 1 zakotvuje rovnosť v dôstojnosti i v právach, v tomto prípade myslím pôjde o rozpor s rovnosťou v právach. Uplatnenie základného práva predsa nemôže

byť dôvodom pre nemožnosť nadobudnúť právo, alebo pre odňatie práva. Toto porušuje rovnosť občanov v právach, ak to, že niekto uplatní svoje základné právo zakotvené v ústave, má pre neho dôsledok stratu práva, alebo aj nemožnosť určité právo nadobudnúť.“

I.

Pre potreby konania o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 písm. a) ústavy, ústavný súd predovšetkým posúdil čl. 12 ods. 4 ústavy v spojení s jeho odsekom 1 a čl. 25 ods. 2 ústavy, pričom závery tejto analýzy použil pre hodnotenie súladu navrhovateľom označených ustanovení zákona o zbraniach a streľive s ústavou. Podľa čl. 12 ods. 4 ústavy: „Nikomú nesmie byť spôsobená ujma na právach pre to, že uplatňuje svoje základné práva alebo slobody“.

Uvedené ustanovenie ústavy vo všeobecnosti vylučuje možný dôsledok (dopad) využívania základných práv alebo slobôd fyzickými alebo právnickými osobami na ich ďalšie práva. Ústavná norma v ňom obsiahnutá je adresovaná všetkým orgánom štátu (vrátane jeho zákonodarného orgánu) a posledne menovanému rovnako ukladá, aby pri právnej úprave takýchto práv vylúčil vznik akejkoľvek ujmy, ktorú by ich „nositelia“ mohli utpieť v dôsledku toho, že si predtým uplatnili (uplatňovali) niektoré zo svojich základných práv alebo slobôd. Prvá a základná požiadavka, ktorá z uvedeného ustanovenia pre zákonodarcu vyplýva, je, aby konkrétna právna úprava práva (práv) nespájala, či dokonca nepodmieňovala ich nadobudnutie alebo využívanie s predošlým uplatnením alebo neuplatnením niektorého zo základných práv alebo slobôd. Len vylúčením spätosti a vzájomnej podmienenosti pri nadobúdaní alebo uplatňovaní práva podľa čl. 12 ods. 4 ústavy s niektorým zo základných práv alebo slobôd zákonodarca vylúči možnosť vzniku akejkoľvek ujmy na takomto práve. Právna úprava akéhokoľvek práva podľa čl. 12 ods. 4 ústavy by preto mala byť charakterizovaná „absenciou“ vzájomného prepojenia (podmienenia) ako pri jeho nadobúdaní tak aj pri jeho uplatňovaní konkrétnymi subjektami s niektorým z ich základných práv alebo slobôd. Len takáto právna úprava je totiž schopná zabezpečiť rovnaké podmienky pre všetkých „užívateľov“ (potenciálnych užívateľov) práva podľa čl. 12 ods. 4 ústavy, a to bez ohľadu na to, či si predtým uplatnili alebo neuplatnili

niektoré zo svojich základných práv alebo slobôd a tým súčasne garantovať aj rovnosť v ich právach podľa čl. 12 ods. 1 ústavy. Len takáto právna úprava nie je tiež schopná spôsobiť ujmu na právach vzniknutú v dôsledku toho, že niektoré subjekty si predtým uplatnili (uplatňovali) niektoré zo svojich základných práv alebo slobôd. Právna úprava akéhokoľvek práva podľa čl. 12 ods. 4 ústavy by preto v žiadnom prípade nemala zohľadňovať:

- a) skutočnosť, že si niekto uplatnil niektoré zo svojich základných práv alebo slobôd;
- b) túto skutočnosť premietnuť do právnej úpravy nadobúdania alebo uplatňovania konkrétneho práva;
- c) túto skutočnosť premietnuť do právnej úpravy nadobúdania alebo uplatňovania práva tak, že v dôsledku uvedeného je táto právna úprava odlišná u tých osôb, ktoré si predtým uplatnili niektoré zo svojich základných práv alebo slobôd v porovnaní s tými osobami, ktoré si takéto základné právo alebo slobodu neuplatnili.

Ďalšou otázkou, s ktorou sa ústavný súd v konaní o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky v danom prípade zaoberal, bol výklad pojmu ujma na „práve“ z čl. 12 ods. 4 ústavy. Zatiaľ čo podľa názoru navrhovateľa zákon o zbraniach a strelive upravuje ako subjektívne právo fyzickej osoby na nadobudnutie zbrojného preukazu, tak aj na jeho držanie, odporca argumentoval tým, že: „Z ustanovenia § 6 ods. 1 citovaného zákona však nevyplýva priama existencia práva (právneho nároku) na vydanie zbrojného preukazu, ale toto právo vzniká až po splnení všetkých v ňom taxatívne vymenovaných podmienok. Ustanovenie § 6 ods. 1 písm. i) citovaného zákona je teda jednou z podmienok, splnenie ktorej je nevyhnutné pre vznik práva (právneho nároku). Odporca ďalej tvrdil, že: „S uvedeným sa možno stotožniť, aj pokiaľ ide o označenú časť ustanovenia § 10 ods. 1 citovaného zákona“.

Podľa právneho názoru ústavného súdu je pojem „ujma na právach“ podľa čl. 12 ods. 4 ústavy potrebné chápať v širšom slova zmysle a nemožno ho stotožňovať len s nemožnosťou uplatňovania už nadobudnutého práva. Tam, kde to totiž buď zákonodarca alebo ústavodarca považoval za vhodné alebo účelné, takúto skutočnosť aj presne vyjadril. Napríklad v čl. 29 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky sa uvádza, že: „Výkon práv podľa odsekov 1 a 2 možno obmedziť len v prípadoch...“. Pod termínom „ujma na právach“ je

preto potrebné chápať aj akékoľvek iné obmedzenie pri nadobúdaní práva, ktoré sa prejavilo v porušení ústavnej zásady rovnosti v právach podľa čl. 12 ods. 1 ústavy ako výlučný a jediný dôsledok predošlého uplatnenia niektorého zo základných práv alebo slobôd. O ujme na práve možno teda hovoriť vtedy, ak jediným dôvodom vylučujúcim jeho nadobudnutie je predošlé uplatnenie niektorého zo základných práv alebo slobôd. Takýmto výkladom termínu „ujma na právach“ sa súčasne vylučuje možnosť, aby v dôsledku nenadobudnutia práva si oprávnený subjekt nemohol uplatniť ani niektoré zo svojich základných práv alebo slobôd (v tom prípade, ak nadobudnutie konkrétneho práva je nevyhnutnou podmienkou pre uplatnenie niektorého zo základných práv alebo slobôd). V danom prípade možno uviesť, že podľa § 5 ods. 1 písm. c) zákona o zbraniach a strelive zbrojným preukazom fyzická alebo právnická osoba preukazuje oprávnenie na držanie zbrane a streliva na výkon povolania, zamestnania alebo oprávnenia podľa osobitného predpisu. Nadobudnutie zbrojného preukazu je preto nevyhnutnou podmienkou výkonu základného práva podľa čl. 35 ods. 1 ústavy (právo na slobodnú voľbu povolania) a zúžením výkladu termínu „ujma na právach“ len na nemožnosť, či obmedzenie uplatňovania už nadobudnutého práva (tak ako to tvrdil odporca) by v právnom poriadku Slovenskej republiky fakticky vznikol stav, kedy by nebolo možné uplatniť niektoré zo základných práv alebo slobôd len preto, že niekto si predtým uplatnil iné základné právo alebo slobodu. Takýto stav však Ústava Slovenskej republiky nepozná, a preto ani neupravuje. Ústavný súd už v prípade vedenom pod sp. zn. I. ÚS 33/95 uviedol, že: „Žiadne základné právo alebo sloboda nemôžu byť porušené len preto, že osoba vykonávala svoje ďalšie základné právo alebo slobodu“.

II.

Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 246/1993 Z. z. o zbraniach a strelive nadobudol účinnosť 1. januára 1994 a až do 1. januára 1996 nemal (a preto ani neupravoval) žiadnu spojitosť medzi nadobúdaním a uplatňovaním práv fyzických osôb pri ich nakladaní so zbraňami a strelivom s uplatňovaním niektorého z ich základných práv a slobôd podľa druhej hlavy Ústavy Slovenskej republiky. Dňa 1. januára 1996 nadobudol účinnosť zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 284/1995 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 246/1993 Z. z. o zbraniach a strelive, ktorý však už

takúto spojitosť nielenže sleduje a zaznamenáva, ale v rámci a pre účely zákona o zbraniach a strelive aj určuje jej konkrétne právne dôsledky. Ide konkrétne o základné právo podľa čl. 25 ods. 2 ústavy, t. j. odmietnutie vojenskej služby z dôvodu svedomia alebo náboženského vyznania a právne dôsledky jeho uplatnenia (resp. neuplatnenia) sa do zákona o zbraniach a strelive premietli o. i. doplnením jeho § 6 ods. 1 o písmeno i), podľa ktorého: „(1) Policajný útvar vydá zbrojný preukaz fyzickej osobe, ktorá: i) preukázala, že nepodala vyhlásenie o odmietnutí základnej vojenskej služby alebo vojenského cvičenia, ak podlieha brannej povinnosti“. Poznámka 1a k citovanému zákonnému ustanoveniu odkazuje jednak na branný zákon (zákon č. 92/1949 Zb. v znení neskorších predpisov) a jednak na zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 207/1995 Z. z. o civilnej službe (§ 2 ods. 1 a § 3 ods. 1).

Potvrdenie príslušnej vojenskej správy o tom, že nepodal vyhlásenie o odmietnutí vojenskej základnej služby alebo vojenského cvičenia z uvedených dôvodov, je od 1. 1. 1996 každý žiadateľ povinný pripojiť k žiadosti o vydanie zbrojného preukazu podľa § 7 ods. 3 zákona o zbraniach a strelive.

V § 10 ods. 1 zákona o zbraniach a strelive doplnenom novelou č. 284/1995 Z. z. sa zoznam tých, u ktorých môže policajný útvar rozhodnúť o odňatí zbrojného preukazu od 1. januára 1996 rozšíril o osobu, podliehajúcu brannej povinnosti, ktorá „podala vyhlásenie o odmietnutí základnej (náhradnej) služby alebo vojenského cvičenia“.

Vzájomné prepojenie zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 246/1993 Z. z. o zbraniach a strelive v znení zákona č. 284/1995 Z. z. s čl. 25 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky sa prejavilo v tom, že neuplatnenie základného práva obsiahnutého v označenom článku ústavy nadobudlo povahu zákonnej (t. j. zákonom upravenej) podmienky buď pre samotné nadobudnutie zbrojného preukazu (§ 7 ods. 3 v spojení s § 6 ods. 1 písm. i) zákona o zbraniach a strelive), ako aj pre ďalšie držanie zbrojného preukazu (podľa § 10 ods. 1 zákona o zbraniach a strelive).

Naopak uplatnenie základného práva podľa čl. 25 ods. 2 ústavy možno pre účely zákona o zbraniach a strelive kvalifikovať ako zákonnú prekážku pre nadobudnutie zbrojného preukazu fyzickou osobou (§ 6), tak aj pre ďalšie držanie už nadobudnutého zbrojného preukazu (§ 10 ods. 1 zákona).

Možno preto konštatovať, že zákonodarca v novelizovanom znení zákona o zbraniach a strelive upravil zákonné dôsledky tak prípadného uplatnenia, ako aj neuplatnenia základného práva občana podľa čl. 25 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Tieto spočívajú v tom, že uplatnenie alebo neuplatnenie citovaného základného práva má priamy vplyv jednak na nadobudnutie zbrojného preukazu (v prípade, že ho žiadateľ ešte nemá a o jeho získanie sa usiluje), tak aj pre ďalšie držanie zbrojného preukazu (v prípade, že žiadateľ ho už mal) v zmysle § 6 ods. 1 písm. i) a § 10 ods. 1 zákona o zbraniach a strelive. Uvedený vzťah je možné charakterizovať ako vzájomnú podmienenosť uplatňovania práva podľa zákona a základného práva podľa ústavy, lebo podľa takejto právnej úpravy žiadateľ môže nadobudnúť alebo udržať si zbrojný preukaz len vtedy (a jedine vtedy), ak si predtým neuplatnil svoje základné právo podľa čl. 25 ods. 2 ústavy. Zákonnou podmienkou nadobudnutia práva podľa zákona o zbraniach a strelive alebo jeho ďalšieho využívania je preto neuplatnenie jedného zo základných práv alebo slobôd. Naopak uplatnenie tohoto základného práva vytvára zákonnú prekážku buď pre nadobudnutie alebo pre ďalšie držanie zbrojného preukazu.

Vychádzajúc z tých kritérií, ktoré vyplývajú pre každý štátny orgán Slovenskej republiky (vrátane jeho zákonodarného orgánu), z čl. 12 ods. 4 ústavy, ďalej z uskutočneného výkladu termínu „ujma na práve“, ako aj z analýzy vzájomného vzťahu medzi odsekmi 1 a 4 čl. 12 ústavy, ústavný súd dospel k záveru a rozhodol, že ustanovenia § 6 ods. 1 písm. i) a § 10 ods. 1 v časti „alebo ak osoba, ktorá podlieha brannej povinnosti podala vyhlásenie o odmietnutí základnej (náhradnej) služby alebo vojenského cvičenia“ zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 246/1993 Z. z. o zbraniach a strelive v znení neskorších predpisov sa ocitli v nesúlade s čl. 25 ods. 2 v spojení s čl. 12 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky. Stalo sa tak z toho dôvodu, že právna úprava zákona o zbraniach a strelive v citovaných ustanoveniach spôsobuje ujmu na právach, a to ako žiadateľom, tak aj

držiteľom zbrojných preukazov. Žiadateľom o zbrojné preukazy znemožňuje ich nadobudnutie (v dôsledku predošlého uplatnenia ich základného práva na odmietnutie vojenskej služby z dôvodu svedomia alebo náboženského vyznania), a to dokonca aj vtedy, keď všetky ostatné zákonné podmienky nevyhnutné pre jeho nadobudnutie (upravené v § 6 ods. 1 písm. a) až h)) splnili. Tým dochádza aj k porušeniu ústavnej zásady rovnosti ľudí v právach podľa čl. 12 ods. 1 ústavy, nakoľko táto (a v dôsledku uvedeného) už neexistuje u všetkých žiadateľov o zbrojný preukaz. U tých žiadateľov o zbrojný preukaz, u ktorých je držanie zbrane alebo streliva potrebné na výkon ich povolania, zamestnania alebo oprávnenia podľa osobitného predpisu (§ 5 ods. 1 písm. c) zákona o zbraniach a strelive), jeho nenadobudnutie výlučne z dôvodu predošlého uplatnenia základného práva podľa čl. 25 ods. 2 ústavy predstavuje súčasne prekážku uplatnenia základného práva podľa čl. 35 ods. 1 ústavy.

V nesúlade s citovanými ustanoveniami ústavy sa ocitol aj § 10 ods. 1 zákona o zbraniach a strelive v časti „alebo ak osoba, ktorá podlieha brannej povinnosti, podala vyhlásenie o odmietnutí základnej (náhradnej) služby alebo vojenského cvičenia“, pričom ujma vzniknutá držiteľom zbrojných preukazov spočíva v ich odňatí v dôsledku predošlého uplatnenia základného práva alebo slobody podľa čl. 25 ods. 2 ústavy.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

Nález vyhlásený v Košiciach 3. júna 1998